

CENTAR ZA HRVATSKE STUDIJE U SVIJETU PRI FILOZOFSKOM FAKULTETU U
SPLITU – KRATKA POVIJEST

Eni Buljubašić, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet

Josipa Korljan, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet

1. UVOD

Hrvatski jezik pripada grupi manjih jezika kojim se služi relativno malen broj ljudi. Uz 4 437 460 stanovnika Republike Hrvatske (prema podacima Državnog zavoda za statistiku iz 2001.god.), prema podacima Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, "temeljem prosudbi hrvatskih diplomatskih misija i konzularnih ureda u svijetu, hrvatskih katoličkih misija, popisa stanovništva zemalja u kojima žive iseljeni Hrvati i njihovi potomci, te temeljem samih procjena hrvatskih zajednica u pojedinim zemljama, smatra se da danas u svijetu živi oko 3.000.000 iseljenih Hrvata i njihovih potomaka" (<http://www.mvpei.hr/hmiu/tekst.asp?q=02hi-hi00>).

Očuvanje jezika očuvanje je kulture, jer, citiramo li Wilhelma von Humboldta, "Die wahre Heimat ist eigentlich die Sprache". Briga za očuvanje jezika temelj je opstanka jednog naroda i kulture, a u svijetu u kojem prevladava engleski jezik, pa čak prodire i u standardni hrvatski jezik, potrebno je djelovati na svim razinama kako bi "riječi hrvatske" nastavile odzvanjati domovinom i svijetom. Nimalo lagan posao brige za očuvanje jezika na sebe preuzimaju matice iseljenika, dopunske škole, lektorati na kojima se studira hrvatski kao drugi i strani jezik, razne udruge, centri, veleposlanstva, za to zadužena ministarstva...

U Hrvatskoj se hrvatski kao drugi i strani jezik može učiti na visokoškolskim ustanovama, u školama stranih jezika koje nude tečajeve hrvatskoga za strance, u Zadru (Lin-Cro tečajevi hrvatskoga jezika) i u Novom Vinodolskom (Mala škola hrvatskoga jezika Hrvatske matice iseljenika) U inozemstvu nastavu hrvatskoga jezika organizira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, djelomično ili potpuno, u 20 država svijeta na pedesetak lektorata, a "uz hrvatsku nastavu u inozemstvu koju organizira Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, u inozemstvu postoji hrvatska nastava integrirana u obrazovni sustav zemalja primateljica, koji organiziraju i provode obrazovne vlasti zemalja primateljica, te hrvatska nastava koju organiziraju hrvatske zajednice i katoličke misije u inozemstvu" (<http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2116>).

Jedno od mogućih mjesta za učenje hrvatskoga je i Centar za hrvatske studije u Splitu, uz još dva centra: jedan u Australiji i jedan u Kanadi.

2. OSNIVANJE CENTRA I MEĐUNARODNA SURADNJA

Centar hrvatskih studija (Croatian Studies Centre) postoji na Sveučilištu Macquarie u Sydneyu još od 1994. godine. Međutim, još prije osnutka Centra, na sidnejskom je sveučilištu uspješno djelovao program naziva Hrvatski studiji (Croatian studies), utemeljen 1983. godine, što ga čini najstarijim izvandomovinskim studijem hrvatskog jezika, kulture i književnosti (Budak, 2008, 177). Osnivanjem ovakvoga međunarodnog centra, podučavanje i istraživanje hrvatskog jezika i kulture dobilo je novu perspektivu, mogućnosti, ali i odgovornosti. Ideja za pokretanjem splitskog centra krenula je već osnivanjem australskog, kada se zamislilo umrežavanje takvih centara po cijelom svijetu gdje boravi velik broj hrvatskih iseljenika, ali i na sveučilištima na kojima postoje slavistički studiji. Tadašnji pomoćnik ministra za Međunarodnu suradnju dr.sc Radovan Fuchs podupro je u ime MZOŠ-a 2007. godine ideju osnivanja Centra za hrvatske studije u Splitu po modelu Centra hrvatskih studija sa Sveučilišta Macquarie. Osnivanje Centra svojim su radom potpomogli i rektor splitskog sveučilišta prof.dr. Ivan Pavić, tadašnji dekan Filozofskog fakulteta dr. Josip Milat te pročelnik Odsjeka za kroatistiku, dr. Marko Dragić. Predlagači ovog projekta bili su sveučilišni profesori kroatistike sa sidnejskim adresama, mr.sc. Luka Budak i dr.sc. Boris Škvorc, sada ujedno i voditelj Centra te izvanredni profesor na Filozofskom fakultetu. Potporu ideji i modelu osnutka ovog centra pružio je i prof.dr.sc. Vinko Grubišić, ravnatelj Centra hrvatskih studija Sveučilišta Waterloo u Kanadi, Centra kojemu je također pri osnivanju model i uzor bilo sidnejski Centar s Macquariea. Utemeljenje Centra u Splitu, dakle, u samom je početku obilježeno međunarodnom suradnjom, željom za umrežavanjem inozemnih i domovinskih sveučilišta s ciljem postizanja izvrsnosti kroatoloških studija u svijetu.

Za sada, splitski je centar jedan od triju Centara za hrvatske studije u svijetu, uz već spomenute na sveučilištima Macquarie i Waterloo. Ističemo da se planira ustrojavanje još ovakvih centara u svijetu, a zatim njihovo umrežavanje, koordinacija i uska suradnja prema modelu kakav provode postojeći Centri.

Zemlje u kojima se nalazi velik broj hrvatskih iseljenika, poput Sjedinjenih Američkih Država i Latinske Amerike, prvenstveno Čilea i Argentine, na najvišoj su poziciji u planiranju

pokretanja kroatističkih, odnosno kroatoloških studija na sveučilišnoj razini. Od europskih država, isti ciljevi razmatraju se u prvom redu za Njemačku, a zatim za ostale zemlje.¹

Prednosti suradnje postojećih i budućih centara su mnogobrojne, a ovdje ih možemo izložiti samo u kratkim crtama. Samo njihovo postojanje važno je za status hrvatskog jezika, jednog od malih svjetskih jezika, zatim svjedoči o brizi za hrvatski jezik i kulturu, ali i interesu za učenje, proučavanje i održavanje hrvatskog jezika, književnosti i kulture. Mogućnosti suradnje između Centara za hrvatske studije pozitivno se odražavaju na samostalan rad svakog od njih, ali međusobna razmjena iskustava, znanja, osoblja itd. daje djelovanju centara nove perspektive. Možemo to promatrati na dvjema razinama: nastavničkoj i istraživačkoj. Na nastavničkoj razini, komunikacija o uspješnosti određenih metoda, primjerenosti i primjenjivosti određenih nastavnih materijala te razmjena onih koji su pozitivno ocijenjeni pospješuje kvalitetu nastave jezika. Udžbenička problematika dobro je poznata svakom lektoru hrvatskoga kao J2, pogotovo onima koji podučavaju izvan domovine jer se susreću s problemom nedostupnosti materijala te posežu za vlastitim ili sveučilišnim skriptama i raznim dodatnim materijalima. Skupina autorica s Croaticuma Filozofskog fakulteta u Zagrebu izradila je udžbenike za početnu i srednju razinu učenja hrvatskog kao drugog i stranog jezika. Centar u Splitu pak radi na izradi e-learning paketa namijenjenih stranim visokim učilištima, kojim bi se olakšala nastava u inozemstvu i omogućilo niz materijala za koje su zainteresirani dislocirani studenti, što uključuje "pisane materijale nedostupne u Kanadi ili Australiji, bilješke za predavanja na područjima u kojima na terenu nema odgovarajućih stručnjaka i audio zapise predavanja kojima se iz 'banke predavanja' mogu poslužiti pojedini hrvatski studiji kojima je, u okviru njihova programa, potrebno određeno predavanje ili neki drugi materijali" (Škvorc 2008:149).

Međunarodnom suradnjom osigurava se i mobilnost nastavnika: primjerice, mr. sc. Gordan Matas boravio je u Kanadi, dr. sc. Gordana Galić-Kakonnen u Australiji, a u Hrvatskoj je boravila Natasha Levak iz Australije. Hrvatski kolege sudjelovali su u e-nastavi, a australska kolegica upoznala se s radom splitskog centra te sakupila podatke i provela istraživanje za potrebe vlastitoga doktorata.

Centar za hrvatske studije u Splitu inozemnim Centrima nudi i programe razmjene studenata (u tijeku je Short Residential Unit, pilot program sa Sveučilištem Macquarie u kojem studenti s australskog sveučilišta dobivaju priliku određeno vrijeme boraviti i studirati

¹ Prema Pravilniku za rad i poslovanje Međunarodnog Centra za hrvatske studije u svijetu s opisom misije, vizije i osnovnih zadataka, 2007. Dostupno na www.ffst.hr

u zemlji u kojoj je predmet njihova studija prvi i službeni jezik). Centar je u dosadašnjem radu primio mnoge studente sa stranih sveučilišta, stipendiste Ministarstva znanosti, koji su prvenstveno studenti hrvatskog ili kojega drugoga slavenskog jezika, kao i stipendiste Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija (do danas njih ukupno 173.)

Suradnja Centara za hrvatski jezik u svijetu na međunarodnoj razini značajno doprinosi očuvanju hrvatskog jezika, baštine i kulture, a također radi na informiranju i osvješćivanju svih generacija hrvatskih iseljenika o njihovoj pripadnosti hrvatskoj kulturi te promidžbi iste. Stipendije omogućavaju studentima hrvatskog jezika, književnosti i kulture neposredan dodir s jezikom koji uče i uronjenost u kulturu koja ih zanima.

3. RAD CENTRA U SPLITU

Od samog osnutka 2007. godine voditelj Centra je dr. sc. Boris Škvorc, uz jednog zaposlenog lektora i administrativnu tajnicu te više vanjskih suradnika. Centar se nastavlja na rad škole Croatica, koja je djelovala na Filozofskom fakultetu u Splitu od 2004. godine, u čijem su radu sudjelovali gotovo svi današnji asistenti i znanstveni novaci s Odsjeka za kroatistiku, a koju je osnovao prof. dr. sc. Joško Božanić.

Centar počinje s radom Ljetnom školom 2007. godine, u kojoj sudjeluje 16 polaznika iz Australije, nastavlja se u zimskom semestru ak. god. 2007./2008. i tako sve do danas. Ukupan broj polaznika je 173. Gledano po akademskim godinama (uključujući ljetne škole):

- ak. god. 2007./2008: 58 polaznika
- ak. god. 2008./2009: 63 polaznika
- ak. god. 2009./2010: 52 polaznika.

Gledano po zastupljenosti zemalja iz kojih su polaznici dolazili:

- Australija (42)
- Argentina (13)
- Poljska (11)
- Čile (9)
- Engleska, Slovačka i Ukrajina (po 7)
- SAD (6)
- Njemačka, Francuska, Bugarska, JAR, Švicarska i Kanada (po 5)
- Litva i Kolumbija (po 4)
- Italija i Venezuela (po 3)

- Rumunjska i Norveška (po 2)
- Irska, Meksiko, Turska, Makedonija, Peru, Danska i Bjelorusija (po 1)

Struktura polaznika je trojaka: prvoj skupini pripadaju studenti hrvatskoga jezika i književnosti na nekom od visokih učilišta u svijetu koje stipendira MZOŠ; drugoj skupini pripadaju potomci hrvatskih iseljenika koje stipendira MVPEI; u trećoj skupini nalaze se stranci koji žive u Hrvatskoj i iz tog razloga žele naučiti jezik.

Podučavanje hrvatskog jezika i kulture odvija se na trima razinama: A2, B2 i C1, koje su usklađene s CEF-om. Nastava je organizirana tako da svaka razina ima 250 sati lektorskih vježbi, uz 30 sati književnosti za strance. Osnovni udžbenički materijal prvih dviju razina Croaticumovi su udžbenici skupine autorica *Hrvatski za početnike 1 i 2*, a na razini C1, koja je ujedno najmanje pokrivena udžbenicima, koristi se udžbenik Centra za strane jezik autorica Kosovac i Lukić *Učimo hrvatski 4*. Spomenuti materijali tek su osnovno sredstvo u nastavi, svi lektori koriste se vlastitim materijalima i tekstovima hrvatskih književnika, novinara, publicista... ovisno o interesu studenata i strukturi grupe.

Posebna se pozornost posvećuje atraktivnosti nastavnih metoda i njihovoj izmjeni, kako bi se postigao dinamizam nastavnog procesa; ovakav pristup ne samo da je potreban nego i nadasve nužan, s obzirom da polaznici tjedno prisustvuju na 16 sati lektorskih i govornih vježbi. Nastavni sadržaji gramatike isprepleteni su komunikacijom, što pogoduje lakšem i bržem usvajanju jezika. Učionice su opremljene laptopima, projektorima i dvd uređajima, što omogućuje pokrivanje važnih segmenata nastave stranog jezika: gledanje, slušanje, čitanje, razumijevanje izgovorenog, uz pisanje i govorenje. Svaka razina sudjeluje i u terenskoj nastavi, susrećući se s jezikom i kulturom na mjestu gdje ona nastaje. Dovođenje polaznika u stvarne, svakodnevne situacije, turistički posjet gradu i mnogobrojnim muzejima, izložbama, predstavljanjima i projekcijama, sudjelovanje u humanitarnim akcijama prednost je učenja hrvatskog jezika u Hrvatskoj i stimulirajući poticaj bržem usvajanju jezika.

U skladu s mogućnostima koje edukaciji pružaju nove tehnologije, na C1 razini provodi se kombinirana nastava: nastava u učionici kombinira se s online komponentom te studenti preko platforme Merlin pristupaju svojem online kolegiju Hrvatski kao drugi i strani jezik, izrađenom u edukacijskom softveru Moodle. U svakom trenutku polaznici mogu pristupiti svojem tečaju, riješiti niz zadataka, igrati i interaktivnih kvizova, međusobno komunicirati u bilo koje vrijeme, kao i naći niz zanimljivih kulturoloških sadržaja i korisnih linkova. Ujedno, imaju sistematiziran pregled svega obrađenog kako bi se mogli što kvalitetnije pripremiti za završni ispit.

Ovakva vrsta nastave koristi principe konstruktivističke pedagogije, po kojoj je student u samom središtu nastavnog procesa i bira za sebe one sadržaje koji mu najviše odgovaraju. Nejednake razine znanja polaznika istoga stupnja zahtijevaju upravo ovakav pristup nastavi jer ona omogućava svakom studentu da posveti vrijeme onim sadržajima koje bolje želi upoznati, odnosno da posveti manje pozornosti već poznatim sadržajima.

S obzirom na potrebe stranih visokih učilišta, kao i stranih studenata koji žive u Hrvatskoj, no zbog poslovnih ili drugih obveza nisu u mogućnosti pohađati nastavu, Centar radi na izradi e-sadržaja i online tečajeva namijenjih tim studentima.

Online komponenta preko platforme Merlin koristit će se i za pripreme tečajeva za dolazne studente iz programa razmjene Europske unije (Erasmus, Cefus, Leonardo, Basileus...), a u tijeku je također razvoj online tečaja Hrvatskog kao drugog i stranog jezika na početnoj razini kojem će studenti moći pristupiti u zimskom semestru.

Na Centar dolazi velik broj studenata hrvatskoga jezika i književnosti iz inozemstva, koji pripremaju svoje završne i diplomske radove. Lektori Centra u Splitu njihovi su savjetodavci i kratkoročni mentori, upućujući ih na literaturu i moguće izvore potrebne literature u knjižnicama diljem Hrvatske, također im pružajući savjetovanje o samom izboru teme.

Kako Centar surađuje sa svim institucijama s kojima je povezan Filozofski fakultet pri kojemu djeluje, nudi mogućnost interdisciplinarnog proučavanja tema povezanih s hrvatskim jezikom i/ili kulturom. Istraživačka djelatnost Centra usmjerena je na proučavanje mjesta hrvatskog jezika i kulture u svijetu te međusobne odnose s drugim jezicima i kulturama, pri čemu se zauzima multikulturalni pristup. S druge strane, potrebno je promatrati i odnos domovinske i izvandomovinske hrvatske kulture, tamo gdje hrvatska kultura i jezik nisu dominantne skupine, kao i odnose hrvatskog jezika i kulture kao dominantnih na tlu Republike Hrvatske sa stranim jezicima i kulturama, uključujući i prijelazne slučajeve kulturalnih dodira povratnika s novom starom domovinom.

Centru se ne obraćaju samo strani studenti već i domaći studenti koji žele studirati u inozemstvu, što Centar čini informativnim centrom za stipendije i mogućnosti studija u inozemstvu za društvene i humanističke znanosti.

U rad Centra uključena je i provjera znanja hrvatskog jezika i latiničkog pisma za strane državljane. Naime, Ustavom Republike Hrvatske određeno je da svi strani državi koji rade u Republici Hrvatskoj moraju položiti poznavanje jezika i latiničkog pisma. Ovu uslugu nudi Centar i nakon uspješno položenog ispita, pristupnici dobivaju vrijedeće potvrde.

Shvativši poteškoće s kojima se susreću strani državljani koji moraju pristupiti ovom ispitu, lektori Centra izrađuju Priručnik dostupan pristupnicima koji će im olakšati polaganje ispita.

4. ZNANSTVENA I DRUŠTVENA AKTIVNOST

Međunarodni Centar za hrvatske studije u svijetu jednom godišnje izdaje stručni dvojezični časopis (na hrvatskom i engleskom jeziku) *Croatian Studies Review*, pokrenut 1998. na Sveučilištu Macquarie, kojem je glavni urednik mr. sc. Luka Budak, a urednik dr. sc. Boris Škvorc. Izdaju ga Croatian Studies Centre Macquarie, University of Sydney, Australia, zatim Centre for Croatian Studies Abroad, University of Split, Faculty of Philosophy, Croatia, Center for Croatian Studies, University of Waterloo, Canada i Leykam International, Zagreb. Časopis je posvećen kroatističkim i kroatološkim temama, a osim svih aspekata učenja i poučavanja hrvatskog jezika te njegova položaja u svijetu, teme su mu i hrvatska kultura, povijest, društveno-jezični kontakti, multikulturalnost i slično.

Godine 2010. na Centru u Splitu pokrenut je časopis za studente i nastavnike hrvatskoga kao drugog i stranog jezika Je2, čija je glavna urednica Josipa Korljan, ujedno i idejna začetnica. Prvo digitalno izdanje časopisa može se naći na internetskim stranicama Centra za hrvatske studije Filozofskog fakulteta u Splitu. Časopis je prvenstveno namijenjen stranim studentima, polaznicima Centra za hrvatske studije u Splitu, kao i svima koji na bilo kojem mjestu u svijetu uče hrvatski kao J2. Dobrodošla su iskustva studenata, zapisi s putovanja, zanimljivosti, osvrti, književnoumjetnički tekstovi, prijevodi.... Ovakav časopis služi međusobnom povezivanju i razmjeni iskustava studenata hrvatskog jezika, koja osim učvršćivanja novih poznanstava može imati i dalekosežnije plodonosne posljedice, primjerice ostvarivanje kontakata inozemnih studenata kroatistike/slavistike koji će možebitno dovesti do buduće suradnje ili povezivanja hrvatskih iseljenika u svijetu.

Drugi dio časopisa namijenjen je nastavnici hrvatskoga kao J2. U tom dijelu se objavljuju znanstveni i stručni članci s područja kroatistike i kroatologije, s posebnim naglaskom na hrvatski kao drugi i strani jezik. Ovaj dio časopisa službeni je dodatak časopisu *Croatian Studies Review*.

Djelatnici Centra redovito sudjeluju na raznim kongresima, konferencijama, predavanjima i seminarima vezanim uz hrvatski kao J2, kao što su npr. Svjetski kroatološki kongres i Okrugli stol o hrvatskim studijima. Također se, sukladno svojim interesima, stalno

usavršavaju i na području novih tehnologija i mogućnosti njihove primjene u edukaciji. Nije naodmet spomenuti da u radu Centra sudjeluju i tri doktoranda, što Centar čini također i centrom izvrsnosti.

5. CILJEVI I PERSPEKTIVE

Centri hrvatskih studija kojima pripada i Centar u Splitu razlikuju se od postojećih škola i tečajeva hrvatskog jezika te inozemnih lektorata u Europi po tome što pružaju sveučilišni studij hrvatskog jezika, i to na preddiplomskoj i diplomskoj razini. Preddiplomski studij sukladno europskim standardima traje tri godine, a diplomski dvije. Na diplomskom studiju studentima se pruža prilika za slušanje četiri predmeta u Hrvatskoj. Centar osigurava jezične i kulturalne nastavne sadržaje, a u samo izvođenje nastave neposredno je uključen Filozofski fakultet u Splitu pri kojem se Centar i nalazi, te Sveučilišta u Zagrebu i Rijeci s kojima surađuje. Postojeći (i budući) Centri hrvatskih studija imaju u vidu tjesniju međusobnu suradnju u osiguravanju zajedničkih poslijediplomskih studija obilježenih mobilnošću studenata i profesora, a kao direktnom posljedicom i razvijanjem transnacionalnog prostora znanja i buduće suradnje. Studenti bi dobivali diplome obaju Sveučilišta, a po završetku studija i mogućnosti rada u objema zemljama.

Proučavanje hrvatskoga kao drugog i stranog jezika relativno je novijeg datuma. Stoga je posao na unapređenju ove nastave još u tijeku, a posebna se pozornost, prema rezultatima raznih anketa lektora i studenata, treba posvetiti standardima poučavanja (o različitim standardima poučavanja piše Cvikić, 2005) i materijalima.

U članku *Lektorati hrvatskog jezika na visokoškolskim ustanovama i inozemstvu* Dinka Pasini iznosi rezultete anketiranja lektora i korisnika nastave hrvatskog u inozemstvu, čiji je cilj bila procjena stvarnog stanja na terenu, izazova s kojima se lektori susreću, kao i zadovoljstvo polaznika nastave. Rezultati upozoravaju na nedostatak literature, odnosno zastarjelost, nedostatnost te neprilagođenost iste živoj nastavi. I lektori i polaznici prvenstveno ističu ovu činjenicu kao poteškoću u radu i učenju (Pasini 2008: 143-4). Imajući to na umu, Centar je posvećen unapređenju nastave hrvatskog kao drugog i stranog jezika ne samo unutar vlastitog djelovanja već i radom na razvijanju novih nastavnih materijala koje će ponuditi na korištenje svim mjestima na kojima se odvija nastava hrvatskog jezika, književnosti i kulture. Razvijanje ovih materijala izravno je povezano s uočenim potrebama i promjenama koje se odvijaju u nastavi svakog stranog jezika, ali imajući na umu i posebnosti hrvatskog jezika. Preosmišljavanje/prilagodba nastave hrvatskog kao drugog i stranog treba,

dakle, teći u skladu sa svjetskim filološkim i kulturološkim trendovima u poučavanju jezika, primjerice, stavljanju težišta na razvoj komunikacijskih vještina. Međutim, hrvatski kao fleksijski jezik zahtijeva da se dostatna pažnja posveti i gramatičkim sadržajima, njihovom razumijevanju i pravilnoj upotrebi. Jedan od spomenutih općih trendova u poučavanju stranih jezika svakako je porast interesa za kulturalna pitanja, pa se teme kulturalnih studija (cultural studies) sve više integriraju u nastavu jezika. Prije spomenuta anketa potvrđuje ovaj trend, polaznici traže više kulturoloških sadržaja. Jedan od ciljeva Centra je odgovoriti na ovu potražnju: ponudom dostatnog broja nastavnih jedinica posvećenih hrvatskoj povijesti, zemljopisu, te svim aspektima kulture i identiteta (posebice onima koji su do sada bili zamemarivani, primjerice mediteranska dimenzija hrvatske kulture, za što postoji sva potrebna stručna pomoć pri Filozofskom fakultetu u Splitu u vidu projekta dr. sc. Joška Božanića *Studia Mediterranea*) te istaknutim i reprezentativnim primjerima iz hrvatske književnosti.

Na kraju, napominjemo da se razvoj spomenutih nastavnih materijala ne odnosi samo na pisane priručnike već i na zvukovne i video zapise, a prvenstveno na e-learning pakete koji su prepoznati kao jedna od vrijednih mogućnosti koje nam nude nove tehnologije, a odgovara na izazove zahtjeva suvremenih korisnika i njihove potražnje za alternativnim vidovima nastave.

6. ZAKLJUČAK

Promicanje i definiranje mjesta hrvatskog jezika u svijetu i hrvatskog identiteta zajednički je cilj hrvatskih ministarstava, matica, lektorata koji djeluju (ne)ovisno o potpori hrvatskih vladinih institucija, Centra za hrvatske studije u svijetu i sličnih ustanova, ali i svih državljana Republike Hrvatske, kao i iseljenih Hrvata. Hrvatski jezik povezuje sve one koji se njime služe, uče ga i izražavaju se na njemu, bili oni izvorni govornici ili ne. Centar za hrvatske studije u inozemstvu Filozofskog fakulteta u Splitu je ustanova koja razvija međunarodno usmjerenu komunikaciju i nastavlja suradnju hrvatskih studija u svijetu. Učenje hrvatskoga jezika ujedno je i upoznavanje hrvatske kulture, čime se čuva i učvršćuje njihov identitet u globalnoj mreži jezika i kultura. Odnos domovine i dijaspore ima posebno mjesto u vizijskom radu Centra. Kontakt hrvatskog jezika i kulture s drugima u inozemstvu polazišna je točka brige za očuvanje hrvatskog jezika izvan granica Republike Hrvatske, kao i za proučavanje multikulturalnog okruženja i međujezičnih utjecaja hrvatskog jezika s dominantnim jezicima zemalja u kojima je on manjinski jezik. Fizički kontakt s jezikom i

kulturom na tlu Hrvatske koji studentima hrvatskog jezika omogućavaju stipendije, programi razmjene i slično, kao i onaj virtualni, posredstvom novih tehnologija jednako su važni u radu Centra čiji je cilj, kako ga definira Boris Škvorc *pružanje potpore studijima hrvatskog jezika, kulture i književnosti u izvaneuropskim zemljama* (Škvorc, 2008, 152). Pridavajući podjednaku važnost svim spomenutim aspektima hrvatskog identiteta, s naglaskom na bavljenje jezikom, Centar za hrvatske studije u svijetu Filozofskog fakulteta u Splitu nastavlja s nastavničkim i istraživačkim radom koji su započeli prethodno utemeljeni Centri u Australiji i Kanadi, istodobno šireći svoje aktivnosti lokalno i globalno.

7. LITERATURA

Budak, Luka (2008): „Najstariji izvandomovinski studij, uz 25. obljetnicu Hrvatskih studija na Sveučilištu Macquarie u Sydneyu“. U *Croatian Studies Review*, Vol 5, str. 148 – 153. Split, Sydney, Waterloo, Zagreb.

Cvikić, Lidija (2005): "Hrvatski ko drugi i strani jezik: stanje i potrebe". U Jelaska, Zrinka i suradnici: *Hrvatski kao drugi i strani jezik*. Zagreb, Hrvatska sveučilišna naklada.

Škvorc, Boris (2008): "Centar za hrvatske studije u svijetu Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Splitu". U *Croatian Studies Review*, Vol 5, str. 148 – 153. Split, Sydney, Waterloo, Zagreb.

<http://public.mzos.hr/Default.aspx?sec=2116>

<http://www.mvpei.hr/hmiu/tekst.asp?q=02hi-hi00>

SAŽETAK

O važnosti čuvanja pisane i govorene riječi materinskog jezika ne treba previše govoriti, jer je svijest o očuvanju „malih“ jezika u vrijeme globalizacije i dominacije onih „velikih“ već dostatno proširena. Međutim, poduzimanje konkretnih koraka kako bi se ostvario zajednički cilj svih postojećih i budućih govornika hrvatskoga jezika zahtijeva svačiju pozornost. Upravo zato smatramo da je potrebno ukazati na uloženi trud, entuzijazam i sav posao koji je do sada napravljen u ovim stremljenjima. Želeći istaknuti pozitivne promjene i napredak u polju poučavanja hrvatskog kao drugog i stranog jezika, napisale smo ovaj članak koji se bavi poviješću *Centra za hrvatske studije u svijetu* pri Filozofskom fakultetu u Splitu. Članak donosi (za sada) kratku povijest ovog centra, s opisom svih aktivnosti koji isti obavlja, od poučavanja hrvatskog kao drugog i stranog jezika, korištene metodike, strukture polaznika i

ostaloga vezanog za sam proces nastave, preko aktivnosti poput testiranja hrvatskog jezika i latiničnog pisma za strane državljane, do razmjene studenata i nastavnog osoblja i mentorsko-logističkih usluga. U fokusu je međunarodni karakter Centra, njegova povezanost s centrima u Australiji i Kanadi, važnost implementacije e-nastave za hrvatsku dijasporu i sve one koje zanimaju hrvatski jezik i kultura. Također se navode daljnji planovi lokalnog i globalnog djelovanja, znanstveni i društveni značaj ovog centra unutar i izvan granica Hrvatske.

SUMMARY

It is not necessary to talk much about the importance of nurturing the „small languages“ because in face of globalisation and dominance of the „big languages“, awareness of it is widespread. However, it should be brought to everyone's attention when concrete measures are taken with this goal in mind, the goal of every person that speaks/will speak Croatian. This is why it is our standing that it is relevant to point out to all the hard work and enthusiasm brought in this work so far. This article whose subject is the history of *Croatian Studies Abroad Centre* with the Faculty of humanities in Split is written so as to highlight all the positive changes and development made in the field of teaching Croatian as a second and foreign language. The (so far) short history of the Centre also comprises descriptions of all the activities the Centre does: from teaching Croatian as a second and foreign language, methodics, structure of students and everything connected to the the teaching process itself, over activities such as language proficiency and latin alphabet testing for foreign citizens, to students and faculty members exchange programmes and mentoring or logistics service. In the focus is the international character of the Centre, its connections with the centres in Australia and Canada, as well as the importance of implementing e-learning for the benefit of Croatian diaspora and everyone interested in Croatian language and culture. Also, further plans for local and global development are presented, scientific and social importance of this Centre within and without Croatia's borders.